

Извештај о реализованим пројектним активностима током првог тромесечја у оквиру пројекта: *ЛДЛ методички систем као носилац рефлексивног приступа у интегрисаном курикулуму*

У складу са идејном водилом пројекта, задацима и пројектном документацијом, у првом тромесечју реализације развојноистраживачког пројекта остварене су запажене интегрисане активности, путем различитих облика и методолшко-методичких приступа – дискусионих група, дидактичког диспута, анализа и тумачења кроз вишеверсне варијетете (ППТ презентације, есеји, мапирање, приказивање проблема и могућих решења у виду плаката и мултимедијалних записа, коришћење техника *Три линије* и *Дрво проблема и циљева*). У склопу преко десет наставних предмета на основним и мастер струковним студијама, интегрисано се руководило начелом ЛДЛ приступа, у ком су *suī generis* тангенте биле сарадња студената међусобно, интерповезаност студената и практичара/васпитача и фацилитаторски однос професора у односу на процес наставе.

У тексту који следи издвајамо документоване записе остварених активности.

Рад на пројекту смо започели израдом логоа и плаката за пројекат:

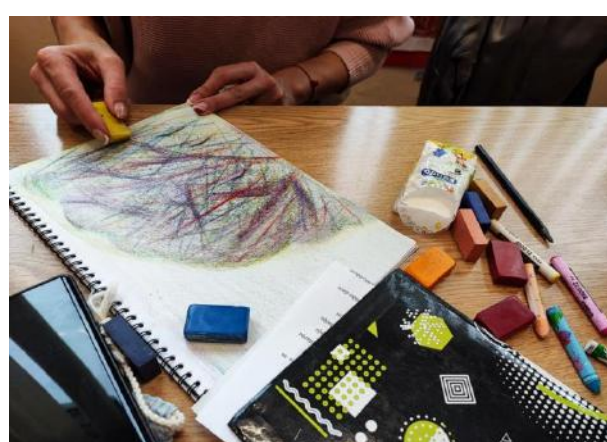
Круг симболизује цикличност процеса **Doing** → **Reflecting** → **Learning again**. Иконице унутар круга су **рука** која нешто ради (**Doing**), **око** као рефлексивна, **лампица** као симбол идеје и учења (**Learning**). Определили смо се за плаву боју која асоцира на размишљање, у комбинацији са јарко жутом, као бојом која нуди нова сазнања.

У сличном маниру се истакао и дизајн плаката:

Учење поучавањем применили смо у раду са студентима прве године мастер студија Високе струковне васпитачке и медицинске школе у Вршцу, који слушају изборни предмет Визуелно обликовање. Студенти су добили инструкције од ментора на који начин треба да припреме предавања и вежбе за своје колеге. Такође је било потребно да се детаљно осмисле задаци за вежбе, где би сви студенти могли да примене усвојена знања. Материјал за визуелно обликовање на вежбама обезбеђивали су студенти у договору са групама које су припремале активности. Сакупљање грађе, истраживања литературе и израду презентације студенти су радили у групама или у пару. Неки од чланова тимова се нису познавали, па је то била

одлична прилика da се започне сарадња и стекне увид у другачије сагледавање исте теме. Такође је примећено да што је било више чланова исте групе, то су идеје биле разноликије и питања о којима се размишљало су била више фокусирана на суштину проблематике која се обрађивала. Студенти су повезивали задате теме са актуелним приликама у свету уметности, уметност са политичком ситуацијом, са послом којим се баве, што је резултирало позивањем на промишљање о контексту задатака. Свако од студената се на вежбама испробао у реализацији сопствених идеја, испробавању одређених вештина кроз разноврсне визуелне технике. Обрађивале су се две теме, *Таписерија као занат и као уметност* и *Апстрактно сликарство*.

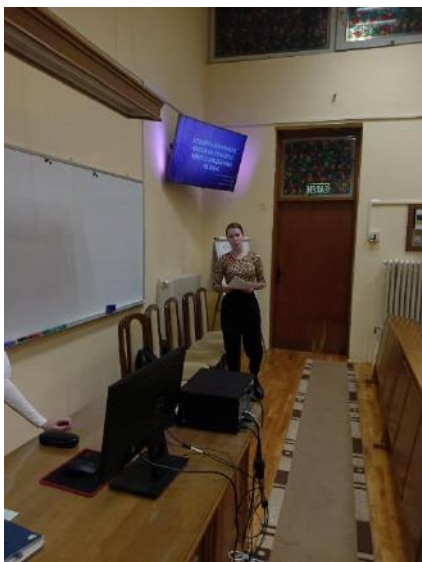
Размена знања и искустава међу студентима била је од велике важности за стицање личних вештина. Студенти су одговорно испунили задатке које су им задале колеге, чак су желели да реализују и по неколико идеја и радова на исту тему. Реакције студената о усвојеним знањима и вештинама су биле позитивне. Мотивација је од почетка до краја активности била на веома високом нивоу.

Током претходног периода реализоване су активности усмерене на примену ЛДЛ методичког система у настави на предмету *Методика упознавања околине*. Активности су биле усклађене са пројектним циљевима који се односе на развој рефлексивног приступа, интеграцију курикулума и оснаживање студената за практичну примену истраживачких и интегративних метода рада.

- Реализована је разрада методичких поступака, начела и стратегија поучавања, уз примену ЛДЛ модела у планирању и рефлексiji предавања.
- Студенти су проучавали кључне тематске области (природне појаве, живи свет, материјали и свакодневни феномени).
- Спроведене су практичне анализе и моделовање методичких поступака за рад са децом.
- Кроз ЛДЛ приступ студенти су креирали истраживачке задатке и ситуације учења.
- У оквиру наставе обрађиване су основне методичке стратегије, принципи, поступци и облици рада.
- Студенти су усвојили основе рефлексивног планирања у складу са ЛДЛ методичким приступом.
- Повећана је њихова способност интеграције садржаја из околине у оквиру ширег курикулума.

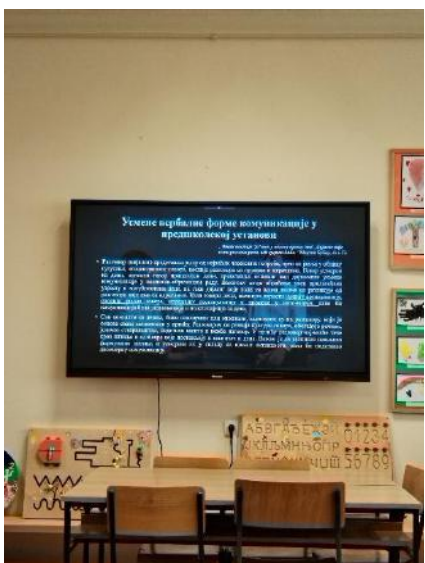
Све активности спроведене су у складу са циљевима пројекта, а студенти су показали висок ниво ангажованости и спремност за рефлексiju о сопственом раду. Стечене компетенције биће даље развијане у наредном периоду кроз додатне задатке и интегрисане пројекте.

У оквиру наставе и вежби на предмету *Методика развоја говора*, током претходног периода, студенти су, уз помоћ метакогнитивних стратегија и техника саморегулисаног учења, изучавали теме попут: усвајања језика код деце, усвајања појмова, функција и карактеристика говора деце, потешкоћа у развоју говора, стратегија развоја и подстицања правилног говора деце, специфичних/специјалних метода рада, дидактичких средстава и материјала, вербалне и невербалне облике комуникације, језичке и драмске игре за децу предшколског узраста и специфичности књижевних текстова за децу и поучавали своје колегинице и колеге из групе.

Студенти су помоћу ЛДЛ приступа осмишљавали и креирали питања, примере, језичке игре и активности за децу предшколског узраста усмерене на побољшање фонолошке свести, развој граматичке структуре, креативно изражавање, развој комуникативних вештина, емоционални и социјални развој, маштовитост и развој самопоуздања. Активности су спроведене у складу са циљевима и задацима пројекта.

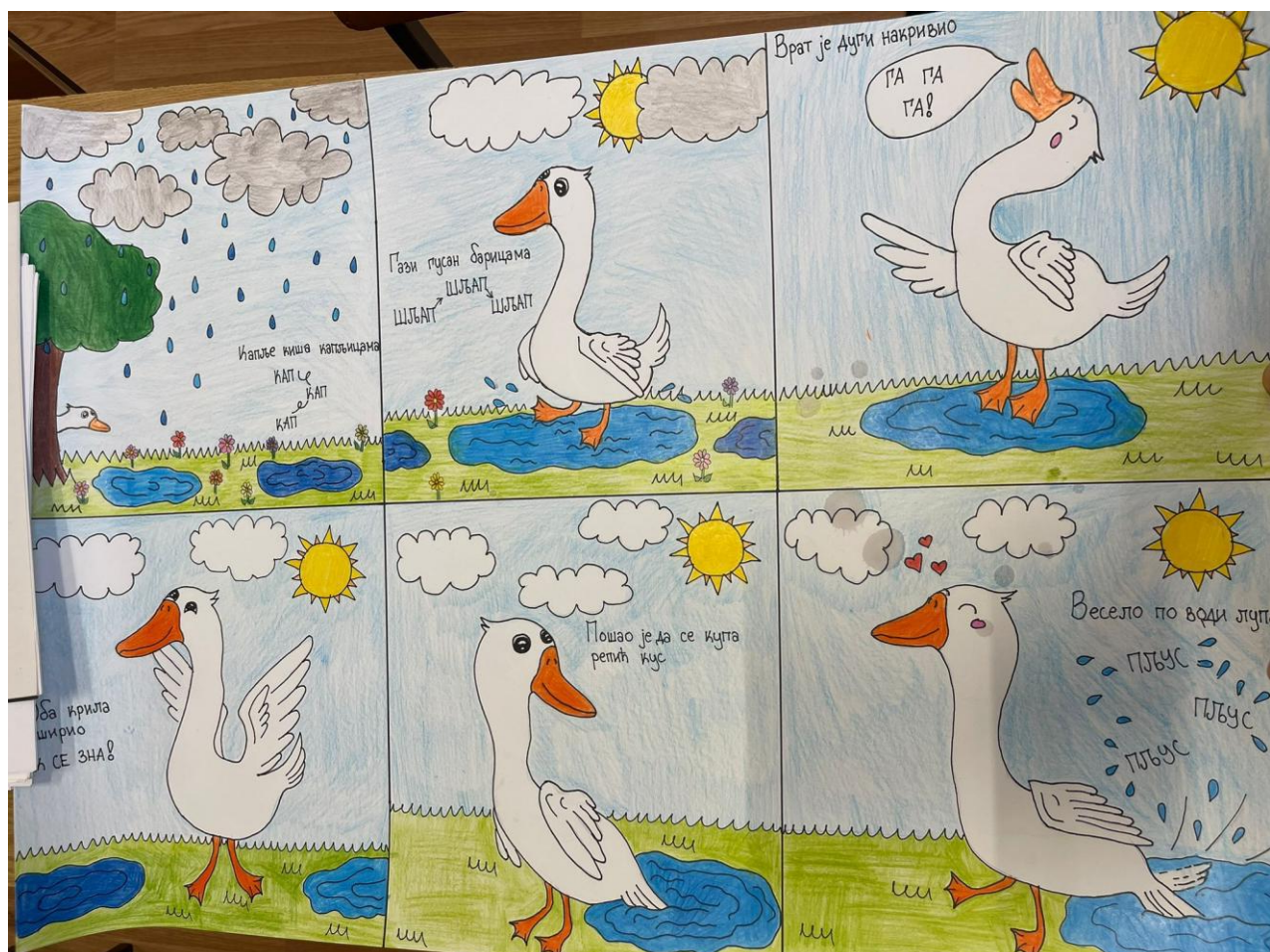
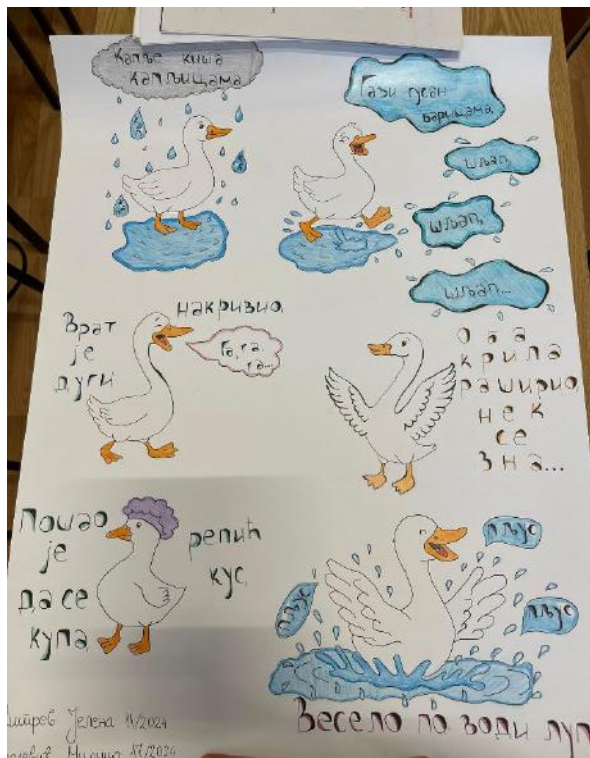
У оквиру наставе на предмету *Драмски метод у раду са децом предшколског узраста* студенти су изучавали драмске игре и драмске технике и показали су висок ниво ангажованости и спремност за рефлексiju о сопственом раду. Оснаживани су у подстицању аутономије у учењу, (само)рефлексije, критичког мишљења, самосталности и компетентности.

У складу са принципима ЛДЛ методичког система, који подстиче рефлексивно и продуктивно учење, студенти су самостално или уз минимално менторско вођење осмишљавали примере и различите варијанте креативних драмских игара и техника. Активности су укључивале планирање, промишљање и колаборативну анализу, а креирани садржаји били су намењени примени у раду са децом различитог вртићког узраста.

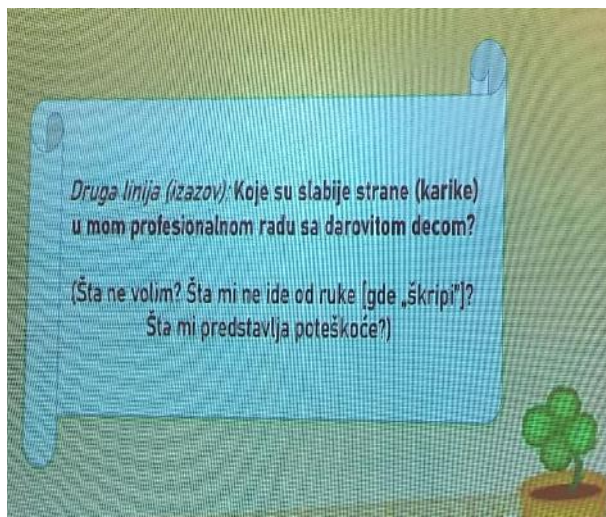
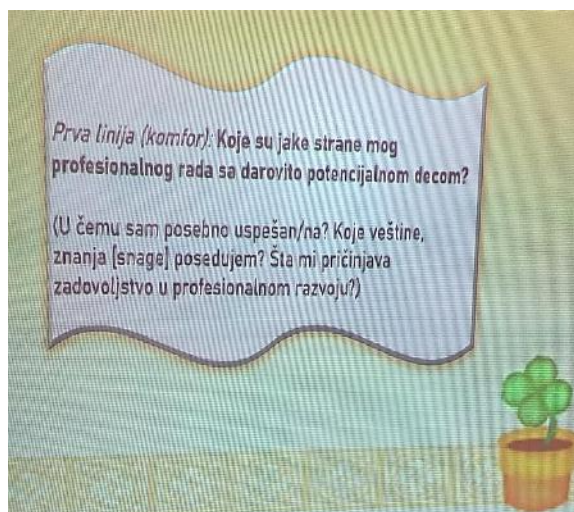
У оквиру наставе и вежби на предмету *Методика музичког васпитања 1*, студенти друге године су самостално, уз минималну помоћ ментора, изучавали, а потом и демонстрирали могуће музичке садржаје кроз музичку игру у складу са различитим узрастима деце предшколског узраста. Неке од музичких игара које су представљане биле су: прве игре уз покрете и музику, бројалице, музичке игре са певањем, игре уз инструменталну музику, народне игре, музичке дидактичке игре, игре на инструментима Орфовог инструментаријума и друге. У складу са принципима ЛДЛ методичког система, студенти су били подстакнути на самосталност и аутономију у раду, саморефлексију, критичко мишљење, те су успешно савладавали све предвиђене садржаје наведеног предмета. Истраживали су и долазили самостално до закључака, а потом и демонстрирали методе у раду, облике рада, креирали на различите начине уређење музичког простора, те том приликом представљали и приказивали продукте њиховог рада. Помоћу ЛДЛ приступа у раду, студенти су се оснажили и у групном облику рада са приметном појачаном креативношћу у раду. Једна од активности је била интеграција предвиђених садржаја са још два предмета *Методика васпитно-образовног рада* и *Методика ликовног васпитања 2*, где су студенти имали прилике да посматрају и применом стечених знања, критички процене планирану ситуацију учења. Након тога је уследила и заједничка процена свих студената из наведених предмета. На тај начин студенти су стекли бољу способност интеграције музичких садржаја са различитим областима интересовања и рефлексије и саморефлексије у раду. У наставку рада планиран је приказ целокупног рада свих група кроз *powerpoint* презентације. Неки од продуката рада следе у наставку текста.

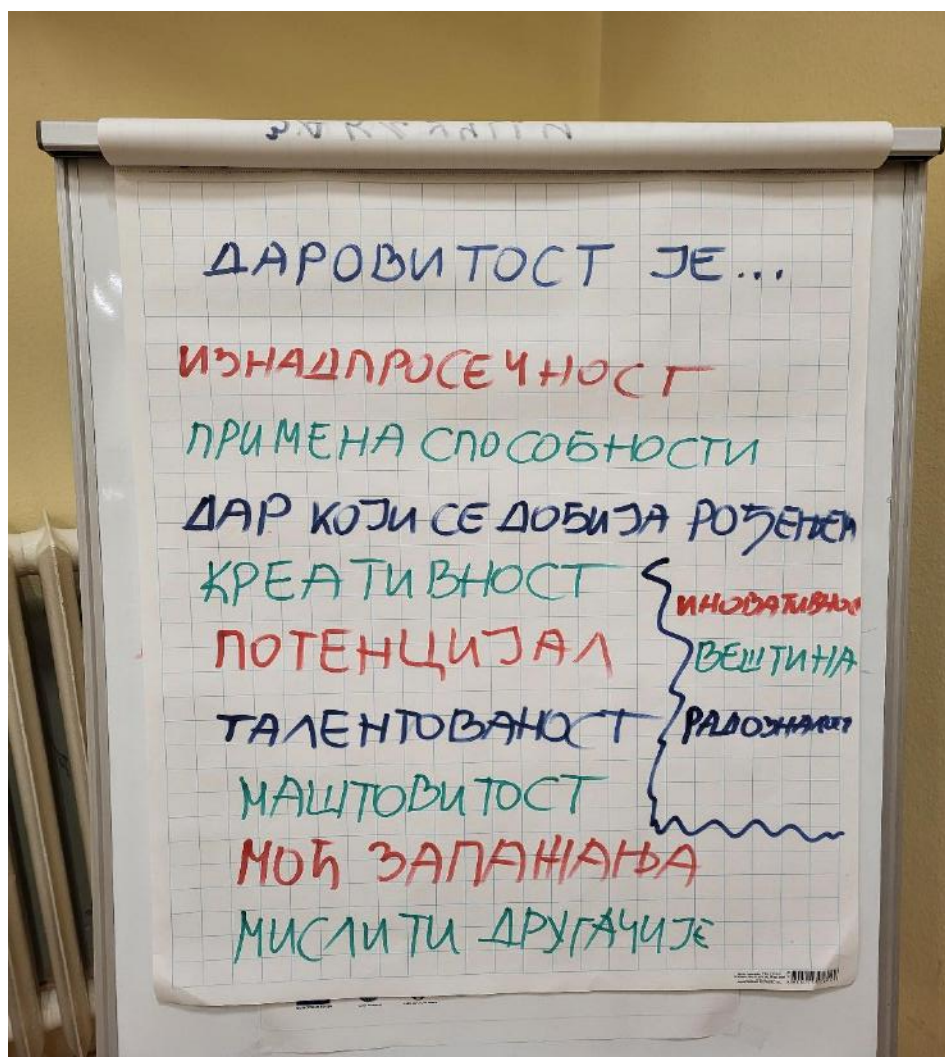
ЛДЛ методички систем као рефлексивни приступ у интегрисаном курикулуму био је саставни део неколико предмета на основним и мастер струковним студијама: Методика васпитно-образовног рада, Методика музичког васпитања 1, Еманципаторни приступи васпитно-образовном раду, Методика упознавања околине и Даровитост на предшколском узрасту. Циљ активне наставе подразумевао је промишљања студената и васпитача/практичара (запослених у предшколским установама који су уједно и студенти Високе школе) о заједничким делањима на нивоу интеграције теоријско-вредносних постулата и практичних индикација.

Шароликост облика и метода рада – групни, тандем облик рада, радионичарски рад, елементи Делфи методе, модалитет: *подели и примени* (уз подупирање, тзв. *метакогнитивне скеле* и проширивање), кораци: детектовање, инкубација, илуминација и еурека (АХА ефекат), уз конкретну примену били су смернице студентима у конструисању проблемских ситуација, постављању хипотеза, колебању/дилемама, налажењу више решења, провери хипотеза и њиховој примени. Током рада, користили смо метакогнитивне стратегије (*можеш изнад*), методички систем који је сукцесивно подразумевао истраживање, анализу, повезивање, рашчлањавање, принципе конструкције и деконструкције, сагледавање изазова из више перспектива, кроз „више боја наочара”. Тако засновано, студенти су нас уводили у фундаменталне токове реформске педагогије и њених изданака и каснијих варијанти – од *Пројект методе* Џона Дјуија, преко *Ређо Емилија* курикулума, до Паула Фреиреа и *педагогије обесправљених* и, потом, савремених теоријско-вредносних постулата, чији се кључ налази у актуелним Основама програма.

Посебно занимљивим чини се еманација и повезивање праксе студената са теоријским модалитетима и практичним компетенцијама практичара у препознавању и раду са даровитим потенцијалима деце. До сада се обухватило више питања, а нека од њих се односе на: феномен даровитости (шта је, „како изгледа”, „колико је опипљив”; колико смо компетентни да радимо са даровитим потенцијалима деце; у чему је једна од неприкосновених улога простора за пружање подршке креативним манифестацијама; како тумачимо слике о детету и слике о вртићу; како можемо да евалуирамо себе и своју установу – рефлексија и саморефлексија на темељима досадашњих знања, умења и вештина а у односу на савремену културу и контекст вртића). Током више часова предавања и вежби водили смо се почетним питањима и трагањима за одговорима, чије је једно од кључних начела било:

Спој теорије и праксе – путокази за стабилнију везу и рефлексију (одјеке) – детелина са четири листа на првим слајдовима представља симбол среће и биљке коју треба гајити да би напредовала (аналогија са даровитим потенцијалима).

Записивали смо шта нас асоцира на даровитост. После смо ове првобитне асоцијације упоредили са дефиницајама и закључили да смо били на правом путу.

Креативност и хемисфере мозга

Типичне особине креативне деце и адолесцената

Независност и самопоуздање

Нонконформизам

Радозналост

Развијеност креативних ставова

Преференције према имажинативном понашању

Усмереност према спонтаном креативном понашању

Отвореност према новом искуству

ПРИНЦИ

БУДОВО

ДЕЗЕР

БИНИ

ЕЛФИНИ

ЕЗДИЦЕ

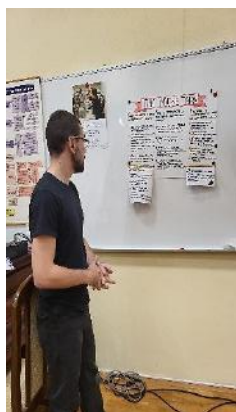
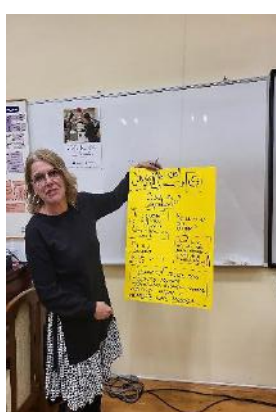
Р-НАР

ОПУСИ

ДАРОВИТОСТ НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

ТРИ ЛИНИЈЕ (ЗАКЉУЧЦИ)

1. ЛИНИЈА (ЈАКЕ СТРАНЕ): ПРЕПОЗНАВАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ПРАТЕЊЕ, ПРЕДВИЂАЊЕ, ПРУЖАЊЕ ПОДРШКЕ, ГРАЂОР, ПОШТОВАЊЕ РАЗЛИЧИТОСТИ, (САМО)РЕФЛЕКСИЈА
2. ЛИНИЈА (ИЗАЗОВИ, "ШКРИПАЊЕ"): СС, УСЛОВИ РАДА, СЛАБИЈА САРАДЊА СА ПОРОДИЦАМ, СТРУЧНА ЗНАЊА, ВРЕМЕНСКА АРТИКУЛАЦИЈА
3. ЛИНИЈА (ЦИЉ): СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ, ПОВЕЗАНОСТ СА СС, САРАДЊА СА ИЗ, ИНСТРУМЕН - ВОДИЧ, САРАДЊА СА ПОРОДИЦАМА, ХОРИЗОНТАЛНА РАЗМЕНА

Решавали смо загонетке (као импулсе за дивергентну продукцију, водећи се **хеуристичким начелом** да нема нужно математичког записа, *типа* $1+1=2$), осмишљавали простор у вртићу путем заједничких промишљања и увида, и мапирали места у вртићу за промену; дефинисали смо потенцијална питања за испит (на основу предавања студената, маркирали смо „значајне трагове” и формулисали потенцијална питања за испит).

Загонетне животиње

Као и много пута раније, Атилија, Анул и Боко су се надметали у познавању природе. Видар Гоф је волео да их слуша у таквим приликама, али се није оглашавао ни када је знао неки одговор – ипак је то био њихов омиљени обрачун. Те вечери им предложи занимљиво правило: да свако од њих замисли једну животињу и осталима је опише загонетком. Онај ко реши две загонетке, биће победник. Деца са одушевљењем прихватише и дадоше се на смишљање. Прва се огласила Атилија:

„Мравојед је пола имена добио по мраву, ономе што највише воли да једе! Којој је још животињи пола имена омиљена храна?”

„Који створ има понекад више очију напред а понекад много више очију позади?”, Беше Бокова загонетка.

„Која животиња нема крила нити ишта што личи на њих, али велики део свог пута прелети?”, поставио је загонетку Анул.

Обрачун се завршио нерешено – све троје је решило само по једну загонетку. Како бисте ви прошли?

Извештај саставиле:

др Снежана Пртљага
др Даница Веселинов
др Љиљана Келемен Милојевић
др Јасмина Столић Пивнички
мр Невена Чолаков